

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poștă în lăintru la monarhie pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. sau 22 franci, pe 6 luni 6 fl. sau 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politic, national-economic și literar.

Orice inserate, se platesc pe serie și liniu, cu litere meruți garmondu, la primă publicare câte 7 cr., la adouă și a treia câte 6 cr. v. a. și peste aceea 30 cr. de tînbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai ușoru prin assemnatiunile poștei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 74.

Sibiu, 15/27 Septembrie 1879.

Anulu II.

Visit'a principelui de Bismark la Vien'a.

Tóta lumea este de acordu și nu mai sufere nici o indoială, că petrecerea cancelariului prussianu în Vien'a nu este numai unu actu de curtenire, fatia cu demissionatulu ministru de esterne comitele Andrassy, ci că ea este unu evenimentu politicu de cea mai mare inportantia, pentru că se nu dicemu sensationalu. Acésta se constata, nu numai prin profund'a inpressione ce a facutu acea calatoria asupra cabinetelor europene, dar' și prin deosebit'a primire ce a avutu ilustrulu oșpe din partea curții imperiale austriace și prin freneticele ovatiuni ce i-au facutu atātu de curios'a și schimbatiós'a poporatiune a capitalei.

Cancelariului prussianu i s'au datu onoruri că și unui principe suveranu, éra poporatiunea Vienei l'au aclamatu și l'au serbatoritu că și pe unu triumfatoriu.

Ambitiunea atātu de multu sensibilă a principelui de Bismark a primitu deci, una din cele mai eclatante satisfactiuni morale. Densulu pôte fi dara pe deplinu multumitu și totu-odată recunosctoriu comitelui Andrassy, pentru că i-au oferitu ocaziunea a triumfă într'unu modu atātu de stralucitu.

Acestea ar fi momentele personale și esterne ale visitei cancelariului prussianu la Vien'a, cu a caroru constatare noi inse n'am profitatu nemica. Datori'a noastră în prim'a liniu este, a caută și a espune pe cātu numai ne permite distanti'a la care ne aflamu, momentele politice ale acelei visite atātu de multu discutate.

Aci vomu avea a constată mai antaiu, că ovatiunile aduse principelui de Bismark de către poporatiunea capitalei nu sunt nici-decum espressionea fidelă a sentimentelor poporatiunilor monarchiei austro-ungare, ci că acele ovatiuni sunt o distractiune efemera a vienesiloru, care probédia celu multu, că în capital'a monarchiei se afla forte multe elemente, care sunt infectate de bismarkismu său de epidemia prussiană (Preussenseuche) și că pangermanismulu său panprussismulu are radacini tari și bine cultivate în anim'a monarchiei, deca ne mai este permis a numi asia Vien'a în er'a dualismului.

Afara de nemți și de press'a loru, nici un'a din poporatiunile Austro-Ungariei nu este incantata

și nu afla cause de a se felicita pentru acésta apropiere și intimitate ce s'au stabilitu între dictatorulu de „feru și sange“ și între gubernulu austriacu. Singuru nemții se potu bucura pentru că ei n'au nimicu a perde, în casu candu în urm'a unei conflagratiuni orientale — europene, politic'a monarchiei austro-ungara ar suferi naufragiu. În casulu acela protectorea loru comuna, feciór'a Prusso-Germani'a va îngriji de tempuriu, că porturile de salvare se fia deschise și instrainatii ei frati se afle consolare și refugiu în poternicele ei bratie.

Elementulu slavu alu monarchiei, care este preponderantu fatia cu ori care altulu, considera aliantia germano-austriaca a fi unu pericolu pentru libertatile și drepturile lui înca negarantate și pentru acaroru recastigare elu se lupta de 18 ani încóce, fara că până acum se i fi succésu a se împacă cu adversarii sei politici. Slavii n'au deci nici o cauza a dori, că dictatur'a și înfluint'a cancelariului prussianu se ajunga a fi și mai intensiva decâtu cum a fostu sub domni'a comitelui Andrassy. Afara de acésta apoi, o aliantia între Prusso-Germani'a și Austro-Ungari'a pentru slavi mai are înca și acelu inconvenientu, că i-ar pune între două focuri și adeca între pangermanismu și panslavismu.

Deca pe slavii auctriaci o aliantia defensiva și ofensiva între cele două state centrale nu este în stare a îi entusiasma, apoi mai puțina cauza au pentru acésta compatriotii comitelui Andrassy, adeca ungurii.

Este cunoscutu, că din tóte poporale civilizate ale Europei singuru numai natiunea magiara se considera pe sine de amica și protectore a natiunei turcesci. Cine nu isi aduce aminte de viuele simpatii ungaro-turcesci, de fratietatea și solidaritatea de interesse proclamate între elementulu magiaru și celu turcescu, în decursulu resbelului din urma? Ei bine, parol'a data Austriei de către principele de Bismark este: că ea se si transpuna punctulu seu de gravitatiune în Orientu. Acésta inse nu se pôte decâtu numai pe contulu Turciei, precum ne-o au probatu campani'a de ocupatiune a Bosniei, Hertegovinei și acum în urma aceea a sandsiacului Novi-Bazar. Ce voru dice ore magiarii, candu la anulu pôte, trupele austriace voru ajunge până la Salonicu, acelu multu doritu portu alu Marelui egeice? Va respunde fara indoie d. K. Tisza, care înca avu onorea se asiste la conferintiile diplomatice ce au

avutu locu în Vien'a, între principele de Bismark și diplomatii austriaci.

În cātu pentru noi romanii apoi, în totu decursulu carierei stralucite a cancelariului prussianu nu ni s'au oferitu nici-odată ocaziune a îi fi multumitori pentru vre unu bine ce ni l'au facutu. Din contra, uitandu pe unu momentu trecutulu și actual'a noastră situatiune și îndreptandu-ne privirile în spre Romani'a, careia cancelariulu prussianu i-au creatu o situatiune atātu de critica și periculósă prin cestiunea jidovésca, am avea cauza a ne plange amaru în contra lui. Dar' bunu este D-dieu și ne va ajutá la toti, dupa cum meritamu.

Camilu.

Transilvani'a.

Adunarea generale a societatiei teatrului romanescu.

Din informatiunile interesante venite dela Blasiu asupra decursului acelei adunari facemu locu la cele urmátorie.

Sambata în 8/20 Sept. adunarea fu deschisa în absentia domnului presedinte Alesandru Mocioni prin onor. d. Vicentiu Babesiu, că membru alu comitetului numai pe la 11 1/2 ore, adeca dupa celebrarea s. liturgii în biseric'a catedrale și dupa sosirea trenului din partile orientali ale țierei. Escel. sa domnulu arhiepiscopu și metropolitu Ioanu Vancea fu invitatu la siedintiele adunarei prin o deputatiune aleasa din sinulu ei. Du, advocatu Ciato respunse presidiului prin unu discursu elegantu și plinu de idei sanetóse, în presentia unui publicu asia de numerosu, în cātu sal'a (audi-doriulu) seminariulu abia ilu incapea.

Dupa alegerea de doi secretari ad hoc se pusera la ordinea dilei punctele programei unulu dupa altulu spre a se luá în desbatere și a se executá. Timpulu inse fiindu inaintatu, siedinti'a I fu inchisa spre a se continuá a dou'a di. Urmá apoi în residentia prandiulu stralucitu, la care au fostu invitati pe langa membrii ven. capitulu toti óspetii de distinctiune cu ilustrulu domnu consiliariu de curte Jacobu Bologna în frunte. Dupa primulu toastu caldurosu ridicatu de către preas. sa arhiepiscopulu pentru fericit'a realizare a întreprinderii presente și în sanetatea barbatiloru carii au înbraciosiatu ide'a unui teatru nationale romanescu, onor. domnu Vic. Babesiu portá în termini bine simtiti unu

Foisiór'a „Observatoriului“.

Proclamatiaunea cumplitului comissariu Lad. Csány către sasi și către romani, emissa indata dupa esirea óstei imperatesci din Transilvani'a în Munteni'a. În acésta elu amenintia pe romani și cu furcile.

Aufruf

an die sächsischen und walachischen Dorfbewohner auf dem Königsboden.

Der vereinte österreichisch-russische Feind ist von dem Königsboden vertrieben, und so zeigt sich Siebenbürgen, an dem Schauplatze so vieler Gräuél, nur noch auf dem kleinen Raum der Karlsburger Festung ein Feind.

Sachsen, Walachen! Die Ihr auf dem Lande mit dem Ackerbau beschäftigt, weder von den Geheimnissen der Umtriebe, noch von den Plänen der Verräther unterrichtet waret, daher Euch leichtsinig durch hinterlistige Verführer auf Irrwege leiten lieset, — Ihr könnt jetzt sehen und erfahren, dass ihr nichts als die Werkzeuge der Stäuler, der reicheren ergeizigen Bürger, eigenütziger ämter- und gewinnsüchtiger Abentheurer, und der über den Verlust der Zehnten rachebrütenden Geistlichkeit waret.

Sachsen, Walachen! Euere Schuld ist gross — sie ist jene der Untreue gegen das Vaterland, — aber verzeihlicher als die Schuld Derer, die Euere Leidenschaften aufstachelnd, Euch verführt haben. Kehret daher um, auf den Pfad des Gesetzes — damit ihr die Wohlthaten, die das vereinigte Vaterland über Euch in den heilsamsten Gesetzen verfügt, je eher theilhaftig werden könnt. Diese Gesetze befreien Euch von den über Euch und Euere Kassen gewalteten drückenden Herrschaft der Städte, beteiligen Euch mit dem nach billigem Masstabe festgesetzten Wahlrechte, und erheben Euch zum Genusse der heiligsten Rechte der Menschheit.

Einige unter Euch, besonders Walachen, sind aus Furcht vor der strafenden Gerechtigkeit entflohen. Sie werden hiermit zur Rückkehr ermahnt, und es wird

ihnen, vermög gegenwärtiger Verordnung, zur Pflicht gemacht, um so gewisser zurückzukehren, da sie sonst als Treubruchige und Widerspenstige angesehen und im Verhaftungsfalle die strengste körperliche Strafe, die von Einkerkung bis zur Hinrichtung ausgedehnt wird, zu erwarten haben und ihre Güter, für den Staat in Beschlag genommen werden.*)

Hermannstadt, den 26. März 1849.

Ladislaus Csány,
bevollmächtigter Ober-Landeskommissär.

Confiscarea averiloru private.

Hirdetmény.

Több helyeken, de jelesen N.-Szebenben, mely a pártütés, és haza árulás fészke vala, felsőbb rendeletről kötelességem, és meggyőződésem folytán, azoknak kik részt vettek a pártütésben, lázadásban, és köz édes anya-a haza nyomorgatásában, vagy szövetségvén az ellenséggel, a haza ellen elkövetett nehéz bűnök érzetében megszőktek, és ekép a haza elleni hűtlenség vétkébe süllyedtek, így Bem altábornagy ur által mint a politikai vétségekre nézve egyedül a multra vonatkozó amnestiába semmi szín és ürügy alatt nem foglaltatnak, ingó, és ingatlan vagyonukat bírói zár alá tettem, és az álladalom részére elpecsételtetem, további intézkedésig, és a hűtlenek irányában hasonló lezárására, elpecsételésére, és a lezárt javaknak az álladalom részére leendő megőrzésére az illetőket felhívom és rendelem is. És a midőn ezeket ekép tettem, polgári kötelességemet teljesítettem, mert a haza véres kezű gyilkosai irányában ekép eljárni kérlelhetlen kötelesség.

*) Dupa acésta publicatiune de amnestia s'au întorsu forte multi pe la casele loru: dara precum se vede din catalógele publicate în „Wiener Zeitung,“ ei s'au insielatu amaru, că-ci nici tribunalele de sange nici oficiarii și proprietarii n'au voitu se scia de amnesti'a lui Csány și nici de a lui Bem, ci au ucisu mai multe mi.

Ezen eljárásomból titkot nem csinálók, sőt akarom tudomására juttatni a' közönségnek; hogy rendeletem eszközzésére egy rendőrséget alakítottam, melynek főnöke Dobokay Jo'sef ur, a' rendőség nem titkos, hanem nyilvános téren fogor, sőtétben csak az igazságtalanság, a' rossz szellem működik. — Kötelessége a' rendőségnek a' visszatérő hűtleneket elfogatni és bíróság eleibe állítani, — mely által ha napfényhez hasonló világozással erőszakos elhurcoltatásukat be nem bizonyíthatják — mint hűtlenek elítélendők — határozott utasítása van a' rendőségnek a' vissza hagyott özvegyek, árvák élelmezéséről gondoskodni — az utóbbiaknak gyámnokok — gondnokok rendelését eszközözni. Azonban midőn ezeket tudatom, egyszersmind azt is sietek kijelenteni, miként elhatározott szilárd akaratom a' bírói zár sértetlenségét, és hivatalos elpecsételés szentségét megőrizni, 's következőleg bár ki által is megbántatnék, annyival inkább a' zár és pecsét alatti javakból szentségtelen kezekkel, kivéven a' katonaság részére szükséges széna, zab, és élelem czikkeket, hová a' szeszes italok nem értetnek, és kivéve az aczél, zabla, kengyel, 's vasneműeket — 's olyan anyagokat, mik a' sergek felszerelésére szükségeltetnek — mik helyett az álladalom ugy is kész pénzen lenne másokat szerezni kénytelen — elvétetnek, vagy oroztatnak, az illyenek, mint álladalmi javak rablói, hadi törvényszék elibe állítása, és rea bizonyosodás esetében rögtön minden kegyelem igénybe vétele nélkül a' halál büntetés rendeltetik és ezen rendelet végrehajtásáért az illetőket hivatalosan felelőssé teszem.

És hogy rendeletemnek annál biztosabban számíthassak végrehajtására, ezennel a' bírói zár, és hivatalos pecsét megsértői bejelentőinek, és bebizonyítóinak biztosítottok 50. ötven Con. Rft. jutalmat.

Kolozsvárt April 16-án 1849.

az egyesült Magyar- és Erdélyország tájhatalmu országos biztosa,
Csány László,

Din caus'a multimei de materii ce astépta publicarea, curmamu aci continuarea documentelor. — Red.

toastu in sanetatea Escel. sale domnului arhiepiscopu; éra domnulu Jos. Vulcanu pentru vicepresedintele asociatiunei; Vis. Romanu pentru onor. domnu A. Mocioni si intreg'a familia Mocioni; J. Bologa ridică altulu in onorea si pentru indelunga vietia a tuturor barbatiloru distinsi, membrii capitulari, professori, asessori si altii, carii stau arhipastoriului loru intru ajutoriu la inaintarea instructiunei publice, strinsu legate cu intemeierea moralei religiose. Au mai urmatu si alte toaste pline de spiritu.

Petrecerea de sér'a (balulu) tinuta in sal'a ospetariei locale dete si asta-data mai multoru familii ocaziune de a se cunoște între sine, sau a innoi cunoscintele. Aci se observă cu óresi-care accentu, că de si balulu erá publicu, dintre ne-romani a participatu la elu numai on. domnu pretoru Toth, carele de candu se afla in acea statiune, este cunoscutu că barbatu seriosu, dreptu si ne-preocupatu de ideile unei suprematii reu intielese si mai reu practicate.

Fondulu efectivu alu teatrului este 14,791 fl. v. a., éra computandu si pretensiunile inca ne-incassate, dara asecurate, atinge cifr'a de v. a. fl. 20,000. La adunarea de acum se mai incassara preste 400 fl., in care suma se coprinde anume: generos'a donatiune a Escel. sale domnului metropolitu Joanu cu v. a. fl. 200, a domniloru canonicu Const. Pappalvi 50 fl., adv. Ciato 50 fl., farmacistulu Ciura 50 fl. De altumentrea sumele tóte se voru publicá la unu locu cu processele verbali.

Fiindu-că se implinise si periodulu de realegerea comitetului, aceea decurse in ordine si buna intielegere. Cei mai multi au fostu realesi cu o mica modificatiune. Ddnii. Ales. Mocioni, presedente, Vic. Babesiu vice-presedente, ilustrii domni Josifu Hossu, Joanu cav. Puscariu, Petru Mihali de Apsia, adv. si deputatu Serbu, totu-odata cassariu, Josifu Vulcanu cá secretariu cum a mai fostu.

Dissertatiunea domnului Vulcanu despre Umorulu poporului romanescu pronuntiata in siedinti'a a 2 de dumineca fu ascultata cu tóta atentiunea si cu cea mai mare placere, cu care nu ne indoimu că va fi citita si in „Familia“.

La siedintie au participatu circa 100 de membrii barbati si o cununa de 20 dame.

Dn. presedente inchise dumineca sesiunea prin unu discursu meduvos, la care dete respunsu totu ánimosulu dn. Ciato prin altulu plinu de elanu, insufletitoriu si incalditoriu.

Dumineca sér'a cátiva din domuii canonici si professorii invitara pe óspetii esteri si anume pe cei din Sibiu la o modesta cina in sal'a de mancare a seminariului. Acelu localu, între ai carui pareti professori si elevi din siese generatiuni au gustatu mai de multe-ori si pâne udata cu lacrima, cá in 1784, 1816—17, 1843—5, 1848—9, asta-data fu martoru alu unei petreceri, care a meritatu se fia inchiaéta asia precum se si intemplá, adeca cu dulcele cantare bisericésca: „Éta acum ce e bunu si ce e frumosu, decâtu numai a locui fratii impreuna!“

— Sibiu. (O despartire doiósa.) Venerabilele octogenariu ilustrulu domnu Maximilianu Fúger de Rechtsborn, presedente c. r. pensionatu alu curtiei de apellu in Sibiu, in periodulu regimului austriacu, comandatoru alu ordinului Franciscu-Iosifu, dupa 28 de ani petrecuti in patri'a nóstra si respective in Sibiu, decisu a'si stramutá locuinti'a pentru restulu vietiei sale la Lintiu capital'a Austriei superioare, plecá de aici cu tóta famili'a in 24 ale c. Cu acea ocaziune una societate de romani isi tinu de o datoria placuta a insoci pe domnulu Fúger pâna la gara, unde i presentá cá suveniru una tabachiera cu inscriptiunea: „Recunoscintia“.

Generatiunile june potu se întrebe, că ce a fostu romaniloru domnulu Fúger. Noi ii vomu spune. Dn. Fúger a fostu cá organisatoriu, judecatoriu, v.-presedente, modellu de dreptate, de humanitate si ceea ce erá fórtu multu pentru noi, de imparțialitate. Chiamatu in a. 1850 dela Cernauti spre a reorganisá si in Transilvani'a, alaturea cu Carabetiu, Umlauf, mai tardiu cu comitele Fr. Nádasdy, justiti'a pâna atunci maltratata si batjocorita, lucrandu di si nópte cá membru alu comisiunei juridice, dupa infintiarea curtiei apellative la 1851 dn. Fúger fu denumitu membru alu aceleia; curendu apoi se facu v.-presedente, in care calitate remase si dupa organisarea definitiva a justitiei pâna in a. 1860, candu ajunse consiliariu de curte si fu stramutatu la Leopole, de unde inse éra si a fostu dislocatu la Sibiu.

Multi tineri romani buni si laboriosi, astadi

barbati incaruntiti, au avutu se'si multiamésca inaintarea loru in hierarchi'a justitiei votulu motivatu cu energia, datu de dn. Fúger; totu asia multi romani aruncati in prinsori fóra nici-o culpa, erá scapati prin curagiós'a insistenta a domniei sale, si nu puține averi private si comunali au scapatu de perire si rapacitate, numai pentru-că v.-presedentele Fúger si genialele presedente Latterman, nici-odata nu intrebá, de ce origine sau religiune sunt cei asupriti si nedreptatiti in acésta tíera, unde se facuse de proverbiiu a se dice: „Est tantum quidam valachus, hiszen csak egy oláh, es ist ja nur ein Walach.“

Absolutismulu isi avuse partile sale rele cunoscutu de ajunsu; justiti'a inse a fostu de modellu, precum n'au mai avut'o patri'a nóstra nici inainte de 1850 nici dupa 1865. Barbati cum erá acestia, nu voiá se audia de asia numit'a Cabinets-Justitz, adeca justitia si judecata facuta la porunc'a ministrului si pe voi'a lui; legea scrisa si consciinti'a propria erá singurele loru motive.

In favórea limbei nóstre nationale se scie éra si ce a facutu curtea de apellu (Oberlandesgericht) din Sibiu. Multi functionari dela justitia au fostu constrinsi se invetie romanese, sau se'si védia de capu in alte parti. In a. 1855 de ex. intr'o luna s'au vendutu dictionarie germano-romanesce de 500 fl. m. c.

Éta pentru-ce memori'a domnului Fúger este scumpa generatiunei betrane.

R o m a n i a.

Din desbaterile asupra cestiunei jidovesci in camerele de revisuire.

Siedinti'a dela 4 Septembrie st. v.

(Urmare.)

D. N. Blaremberg: Déca sunt straini, acestu singuru faptu este de ajunsu cá se-i respingemu dela drepturile cetatienesci. Déca din contra sunt Romani si cu tóte acestea au facutu si facu neincetatu apellu la interventiuinea straina, suntemu in dreptu se'i respingemu cá pe nisce tradatori de patrie.

Insusi d. Bluntschli, altmintrelea ostilu causei nóstre, nu se póte propri in oper'a sa asupra dreptului internationalu codificatu si anume la art. 364, se recunósca acestu adeveru, cá fia care statu are dreptulu de a fixá liberu conditiunile in care acorda séu retrage calitatea de cetatienu alu statului (indigenatu).

Acésta cestiune, adaoga numitul autoru, tóta de organisatiune interna, este de domenulu dreptului constitutionalu alu fiacarui statu si nu de acela alu dreptului internationalu.

„Nici o indoiéla, adaoga la rondulu seu d. Höffler asupra dreptului unei natiuni, de a determiná conditiunea admissiunei strainiloru pe teritoriulu seu si de a regulá raporturile loru civile in timpulu siediei loru si de a-i esclude dela functiunile politice (pag. 122 par. 60).“

„Totu acelasi autoru, adaoga la pag. 49 par. 44 cá, nici o putere nu este in dreptu a se amestecá in afacerile interioare ale altui statu strainu. Nici o putere nu póte dar' inpune unu statu neaternatu, ori cátu de slabu ar fi, o Constitutiune particulara, nici a cere introducerea unoru schimbari in aceea ce si-a datu, nici a se opune la reformele de elu proiectate, nici a regulá conditiunile puterii suverane. Nici o putere nu póte dictá unu statu neaternatu regulele sale de portare si de gubernamentu, nici a inpune óre-care institutiuni, séu alu face se renucie la altele.“

Dreptulu internationalu modernu, continua aiurea d-lu Höffler, recunósce mai inainte de tóte diferiteloru State dreptulu de a esistá unele langa altele. Elu are de scopu de a asicuré acésta esistencia, nu de a o pune in primejdia; elu vrea se protégá libertatea natiuniloru, ér' nu de a o apasá; totu ce póte cere este respectulu drepturiloru umanitare. Este in virtutea numai a acestui principiu cá s'a luat mesuri in contra tergului negriloru.“

In fine, d. Bluntschli afirma acelasi adeveru in acesti termini: „Dreptulu internationalu va trebui se se ocupe mai alesu de raporturile dintre Statu si a se feri cu grija de a se amestecá in afacerile loru interne. Chiar' candu e vorb'a de drepturi generale ale umanitatii, elu lasa de obicnuitu Statelor grija de a protegia drepturile individuale ale diferiteloru State, chiar' candu drepturile umanitare sunt in jocu“ (pag. 19).

Imperatul Wilhelm, elu insusi esprima in acesti termini inalti, ideea cá, nu e permisu celorlalalte puteri de a se amestecá in exercitiulu dreptiloru ce sunt atributulu suveranitatii interne a fiacarui Statu, in discursulu seu de deschidere a parlamentului Germaniei de Nordu, la 14 Februarie 1870. „La gubernele, cá si la popórale lumei actuali, convictiunea cresce in tóte dilele mai multu cá, fiacare Statu are drepturi si datorii de a se ocupá in modu neaternatu de binele publicu, de progressele libertatii si de respectulu justitiei in senulu propriei sale cadre si cá fortiele defensive ale fiacarei tieri sunt destinate numai a protege independenti'a nationala, nici de cum spre a restringe independenti'a altuia.“ Dovada, cá in art. 14, intru cátu elu cinstesce pe evrei, n'a potutu fi vorb'a de unu principiu de dreptu internationalu necessariu, este cá acestu principiu nu s'a inpusu de congressulu de Berlin Russiei, de si se scie cá in aceea tíera Evreii sunt intr'o conditiune celu puçinu analoga cu aceea in contra, careia ei protestá in Romani'a. Dar', ni se va dice cá Russi'a este o mare putere, pe candu Romani'a e o putere mica. Si aci

principiele dreptului internationalu pledeadia pentru noi, ér' nu contra nóstra. Tóte Statele sunt egale între densele ne dice d. Bluntschli, pentru cá constitue persoane. Ele participa tóte la dreptulu internationalu si au dreptu cá esistenti'a loru se fia respectata.“

„Egalitatea între Statu e aceeași cá si cea dintre cetatieni. Diferinti'a de intindere, de putere, de rang, nu modifica acésta egalitate, cá-ci consista de a recunósce Statuloru egalitatea de persoane juridice si in aplicatiunea principiului dreptului internationalu, tuturor fara distinctiune.“

Aceiasi idee o gassimu afirmata de d. Sumer la 23 Martie 1871, in senulu Senatului americanu: „Egalitatea popóraloru e unu principiu alu dreptului internationalu, cu acelasi titlu cu care egalitatea cetatieniloru este unu axiomu alu declaratiunei nóstre de neaternare. Nu trebuie cineva se faca unu poporu micu si slabu, ceea ce cineva nu ar face unu poporu mare si puternicu séu ceea ce noi n'am suferi, déca lucrulu ar fi dirigiatu contra nóstra.“

Multi sunt preocupati de consecintiele ce póte avea refusulu din partea nóstra de a ne supune in parte, séu in totulu la exigentiele congressului din Berlin. Dupa noi, cá si pentru ori si cine a cetitu cu atentiune tractatulu din Berlin, maximum coercitiunei ce ne amenintia nu póte fi de cátu nerecunóscearea pentru momentu a independentiei nóstre. Dar' óre acea independentia si recunóscearea ei, nu se inpunea din insasi forti'a lucruriloru? Candu suzeranulu singuru a abdicatu, de cine mai potemu fi atarnati? Si in cele din urma, care e felulu neaternarei ce ni se ofera si de ce pretiu póte ea fi pentru noi in asemenea conditiuni? Nu este ea mai o deridere! . . . Poterile recunósce independenti'a Romaniiei, in tocmai precum cineva ar recunósce cuiva dreptulu de proprietate absoluta pe o casa, pe care prin parentesa acela o possede dejá de timpu inmemoriali, dupa ce inse mai antaiu, elu se va fi legatu a lasá usi'a acelei case deschisa, cu aceleasi drepturi, tuturoru parasitorulu ce aru voi se între intr'ens'a. Intr'alte cuvinte dupa ce l'a facutu mosafiru si in propri'a sa casa. Cum! cá vasali, tributari ai Turciloru amu potutu se introducemu nepedepsiti art. 7 in Constitutiune, si cá natiune neaternata nu potemu nici macaru se'lu mantinemu! Frumósá neaternare, in adeveru, aceea care ne lasa mai dependinti si mai umiliti decâtu chiar' in trecut si care deschide usi'a interventiuinei permanente a Poteriloru. Si apoi, ce virtute asia mare atasiati simplei etichete de neaternare si recunósce ei de cátra Poteri? Este acesta unu talismanu, care are se ne preserve de pericolele si nenorocirile viitóre? Déca Poterile nu s'a crediutu legate in trecut, nici prin fagadiéla garantiei colective si n'a consultatu la ór'a pericolului de cátu interesele loru egoiste, in ce ele voru mai fi legate prin acésta necunósce, de a ne aপর' si protege? Candu vedu, cá atasiamu atáta insemnate, nu la realitatea lucruriloru, ci la aparentie; candu vedu, cá nu alergamu decâtu dupa vanitati si cá ne consolamu de cele mai mari umilitie, de cele mai grozave nenorociri, cu o eticheta noua si mai pompósá adaogata la etichet'a vechie, nu me potu popri de a cugétá la acei ómeni usiere la minte, cari prodigu averea loru si se ruinédia, numai spre a se audi tractati de cáti-va ómeni complexanti de Escelentie si Altetie. Óre alte tieri n'au trecut si ele prin incercarea nerecunóscei si fost'au ele pentru acésta descuragiate? Spani'a si Imperiulu germanu n'au recunoscutu decâtu la pacea dela Westfali'a cea d'antaiu independenti'a Statelor de josu, cea de a dou'a independentia cantóneloru Elvetiane; cu tóta incapatinarea cu care aceste Statu voiau se mantina pretentiunile loru nedrepte, ele au fostu cu tóte acestea silite prin forti'a timpului si a inpregiuráriloru, de a recunósce schimbarile operate. Regatulu Italiei n'a fostu si elu cátuva timpu in acésta situatiune? Credetime, mai bine de o mia de ori o coróna domnésca intréga, corón'a gloriósá a lui Stefanu celu Mare, a lui Mircea si Mihaiu Bravulu de cátu o coróna Regésca cinstita, séu de cartonu! (aplause).

La acei cari ne vorbescu de alte primejdi decâtu aceea a nerecunóscei; la acei cari credu cá tíer'a ar avea a se teme pâna si de o executiune européna le vomu respunde cu petitionarii din Bacau si din Bucuresci: „se nu ni se vorbésca de tractatulu dela Berlin si de pericolele, care ne amenintia, in casu candu noi nu am voi se ne supunemu acelu diosiu tractatu, care a dispusu de noi fóra noi; singurul periculu care ne amenintia, este acela de a acordá drepturile jidaniloru si nici cá póte esistá altulu mai mare!“

Dar' este acésta macaru de admissu? Timpulu cruciateloru a trecut si déca Europ'a a intervenitu in Turci'a in favórea crestineloru, este pentru cá acolo, pe langa cá se persecutau in adeveru crestini in averea si person'a loru, cestiunea religiósa erá stensu legata cu cestiunea de ginte si de ginte inrudite cu una séu mai multe poteri Europene.

Sciu bine, cá alianti'a israelita este si densa o putere. Suntemu platiti cá se o scimu: dar' putere de a carei aliantia nimenu ni i place a face parada! O putere de care insisi acei cari o asculta, se cam rusinédia. De si trebuie se marturissimu cá traimu intr'o trista epoca. Se pare cá Shylocu a incinsu fruntea lui cu diadema, cu o coróná; cá a aruncatu purpur'a pe umerii sei si cá a intinsu sceptrulu, eram se dicu ghiarele sale asupra omeniei întregi! . . . Dar' eu, cátu se fia ea de tare, eu speru cá ne apropiemu de timpulu unde chiar' in restulu Europei se va produce o reactiune salutará contra acestei dominatiuni oculte si rusinóse, in tocmai cá si reactiunea ce s'a produsu in contra iesuitiloru, care ei celu putinu representau numai o secta politicá, pe candu evreii represinta si unu neamu, care si déca astadi este rissipitu pe intrég'a suprafatia a globului nu a renuntiatu inse a formá intr'o di o natiune si unu Statu unicu, si vai! pare cá au alesu pentru acestu scopu serman'a Romani'a! . . .

„Dreptulu internationalu dice d. Bluntschli nu obliga decâtu pe reprezentantii cari au incheiatu tractatulu si admite cá este tréb'a Statului a realisá, modificandu

Constituiunea s'eu legile sale, fagaduelile facute prin tractatu. Dar' cine va putea concede casulu unde executiunea tractatului ar intalni resistentia in tiera? in acestu conflictu dreptulu internationalu nu trebuie negresitu se aiba preferentia asupra dreptulu constitutionalu, ca-ci s'ar putea cu chipulu acesta a se resturna Constituiunea unei tieri si se reduce la nimicnicie libertatile cetatienilor. Resistentia constitutionale la esecutiunea unui tractatu trebuie se fia recunoscuta si sanctionata prin dreptu. Cineva trebuie se faca cu tote acestea o deosebire pentru tractatele de pace, pentru ca ele sunt espressiona necesitatii faptelor" (art. 430).

Deca Europ'a este astadi in contra nostra in cestiunea nostra, noi vomu apela dela Europ'a indusa in eroare, la Europ'a mai bine informata, dela Europ'a jidovita si venala, in Europ'a generosa si crestina. Sunt greseli, cari pote fi inca ertate unui omu politicu, de lacomiile care se potu chiar' uitá cãte odata pentru ca nu atingu de catu prezentulu. Sunt inse aitele, si de acesta natura ar fi aceea care am comite-o dandu drepturi eyreiloru, — care merita blestemele tuturor generatiuniloru, pentru ca ele compromitu pana si viitoriulu celu mai departatu alu unei tieri! . . . .

Candu prin imposibilu, pretentiunile aliantiei Israelite ar triumfa in senulu unui parlamentu romanu, acesta va fi pentru mine dovada nu ca israelitii s'au romanisatu, ci ca romanii s'au jidovitu si ca acesta tribuna a devenitu o tesghea! . . . Nu! sunt sicuru ca nu veti smulge crucea din cioculu aquilei romane, spre a o arunca ca ceva netrebnicu in gunoi; ca-ci morțe pentru morțe, preferu asasinatulu sinuciderei, care te face se treci si de nebunu (aplaude). Intre morțe prin acea otrava lenta a judaismului si morțe prin feru si focu, preferu pe acea din urma, ca-ci e degradata mai puçinu . . . . (aplaude). In fine, si acesta va fi ultimulu meu cuventu, coborandu-me dela acesta tribuna, este ca preferu se moru romanu si in legea parintiloru mei, decatu se traescu ebreu si in legea talmudului (aplaude).

Se fiti siguri, d-loru, ca nu e nici unulu din aceste cuvinte pe cari se nu fiu gat'a, la nevoe, se'lu sigiledu cu sangele meu (aplaude). Voiu fi soldatu, voiu cere chiar' onorea se fiu transmisu celu d'antaiu la hotare, in diu'a candu va fi vorb'a de a aperi si cu arm'a drepturile, demnitata si esistentia nostra nationala. (Aplause prelungite.)

(Va urma.)

ACADEMIA ROMANA.

Sesiunea extraordinaria.

Processu-verbalu Nr. 30.

Siedinti'a din 28 Iuniu st. v. 1879.

Siedinti'a se deschide la 9 ore a. m.

Dupa lectur'a si verificarea processulu-verbalu alu siedintiei precedente, se pune la ordinea dilei proiectulu de regulamentulu generalu pentru lucrarile Academiei romane, care se inparte tiparitu.

D. Stefanescu cere a se lua in desbatere intr'o alta siedintia, pentru ca se pota fi studiatu mai bine; alt-felu declara ca se va abtine dela votu.

Adunarea, consultata, decide a se lua in desbatere imediatu dupa articoli.

Art. 1, 2 si 3 se votesa fara discussiune.

La art. 4, relativu la tinerea siedintieloru, D. Sionu propune si societatea admite, ca se se adauge unu aliniatu in copriinderea: „cei ce nu respundu la apelulu nominalu, perdu dreptulu la diurna pe acea siedintia“.

Articolii ce urmesa, pana la art. 46 inclusivu, se admitu dupa ore-cari discussiuni.

La art. 47, relativu la indemnisarea secretariulu generalu, propusa de comisiune a fi de 300 lei pe luna. D. Maniu observa, ca fondurile Academiei n'ar putea suporta asemenea cheltueli.

D. Odobescu explica, ca in sum'a propusa s'au calculatu diurnele ce s'ar cuveni secretariulu peste anu si retributiunea pentru corectur'a analeloru, care, adunate la unu locu, compunu o cifra superiöra acelei de 3,600 lei.

D. Sionu observa ca, deca s'ar admite articolulu asia precum e, s'ar para ca secretariulu generale nu ar mai fi membru alu Academiei, si ca e platitu ca unu simplu inpiegatu de cancelaria. De aceea propune mai antaiu ca se se sterga alineatul din urma, care i suprima dreptulu la diurna, era catu despre fixatiunea indemnisarei, acesta se remane la dispositiunea budgetara; ca-ci deca este ca in adeveru se se platessa laborea secretariulu generalu, apoi va trebui se i se platessa dupa cum merita, si nu cu sum'a propusa in proiectu. De se va observá insa, ca budgetulu nu pote suportá o indemnisare mai mare, atuncea se se faca apelu la generositatea membriloru ce sunt in stare ca se porțe asemenea sarcina, a o primi fara indemnisatie.

D. Babesiu dice, ca comisiunea candu a tractatu acesta cestiune a avutu in vedere situatiunea financiara, dera totu o-data si sarcinele ce s'au pusu secretariulu generalu, insa nu a potutu face mai multu de catu atata.

Se propunu mai multe amendamente, dintre cari se admite cu majoritate alu d-lui Falcoianu, in urmatorea copriindere: „Secretariulu generalu pentru tote lucrarile cu cari este insarcinatu prin art. 17 din statute primesce o indemnisare lunara de 200 lei, participandu totu odata la celealte diurne“.

La art. 48 D. Caragiani propune unu amendamentu prin care cere ca acestu articolu se formeze unu alineatu alu art. 47 prin cuvintele: „era secretarii de sectiuni cate 100 lei pe luna“, dera acestu amendamentu, puindu-se la votu, se respinge.

D. Babesiu observa ca sarcinile secretariloru de sectiuni fiindu minime in comparatiune cu ale secretariulu generalu, crede ca s'ar putea reduce la 50 lei pe luna. Dupa mai multe discutii se admite amendamentulu d-lui Laurianu de a se suprimá cuvintele dela fine „si de timpulu vacantiiloru“.

Art. 49 admitiendu-se fara discussiune si trecendu la art. 50 relativu la cancelari'a Academiei, d. Laurianu

observa ca copriinsulu propusu prin proiectu ar fi de prisosu de o cam-data, ca-ci acesta sarcina ar putea-o duce bibliotecariulu.

D. Sionu observa ca sarcin'a bibliotecariulu este deja destulu de inpovertata; pe langa acesta titularulu de asta-di, forte bunu alt-felu pentru sarcin'a sa, din nefericire inse nu e nici decum caligrafu si ca d-lui ca secretaru generalu a fostu adese ori nevoitu ca se scrie pe curatu chartii de corespondentia curenta. Acesta inse declara ca deca a facut'o pana acum, nu mai e in stare a o face pe viitoru.

D. Odobescu adauga ca sarcin'a de copistu se purta pana acum de adjutoriulu cassieriulu care si figura in budgetu. Acuma insa acelu adjutoru, urmandu a purta sarcin'a dupla de cassier-comptabilu si ne mai potendu purta si pe aceea de copistu, este necesitate a se adopta acum de o cam-data neaparatu unulu, si inca propune ca in regulamentu se se adopte a se dice: „si mai multi dupa necesitate“. Acestu amendamentu se admite.

Articolele urmatore pana la Nr 59 inclusivu se admitu fara discussiune.

Orele fiindu inaintate, siedinti'a se ridica la 12 ore.

Presiedinte, Ioanu Ghica.

Secretariu ad-hoc, G. Sionu.

Sciri diverse..

— (Unu cursu de 6 luni din sciintiele comerciale.) D. prof. Kornitzer din Vien'a cunoscutu Sibieniloru inca din anulu 1873/4, va deschide aici cu 1 Octobru a. c. erasi unu cursu de 6 luni din sciintiele comerciale. Dn. prof. Kornitzer se bucura de o reputatiune reala si bine-intemeiata in specialitatea sa. Informatiuni se potu lua la locuinti'a sa: Strad'a cisnadiiei Nr. 37.

— (Bernhard Cotta †.) Unulu din cei mai renumiti geologi ai Germaniei a repaosatu in Freiburg in Sacsoni'a, unde a functionatu ca professoru la renumit'a academia-montanistica de acolo. Reposatulu au scrisu si forte multe opuri geologice, cari ocupa unulu din primele ranguri in literatura geologic'a a Germaniei. Cotta a scrisu o interesanta monografia si despre baile minerale din Ungari'a si Transilvani'a.

— (Candu se se curatie viile?) S'a facutu de repetite-ori esperientia, ca tote acele vii care se curatia tomn'a tardiu, cresc mai tare in volumulu lemneloru si ca acelea care se curatia primavar'a sunt mai roditoare. De aci resulta deci pentru viticultori, ca acele vii cari sunt slabe in lemnulu loru seu bolnaviciose se le taia tomn'a, era cele care au fostu nefructifere in struguri si cu atatu mai multu in frundie, pe acestea se le curatie primavar'a.

— (Unu mijlocu probatu in contra dureriloru reumatice ale sieleloru si in contra nevralgiiloru.) Dr. Ebrard in Nimes (Franci'a) intrebuintiadia de mai multi ani in contra acestoru dureri doue lucruri care se afla in fia-care casa si adeca: unu feru de calcatu si otietu. Procedur'a este forte simpla. Ferulu se incaldieste pana la acelu gradu, ca turnandu otietu pe elu acesta se evaporedie. Ferulu incalditu astfelu se inveleste intr'o bucata de postavu de lana, care au fostu inmuiata mai inainte in otietu. Invelitu astfelu ferulu se pune pe acea parte a corpului care suferu. Acesta procedura se pote aplica de doue si trei ori pe di. De regula durerile incetedia dupa 24 ore si insanetosierea este completa. Avisu celoru ce suferu de reumatisme si nevralgii!

— (In contra tuberculosei.) Din clinic'a professorului Dr. Procop de Rokitansky s'au respanditu inveselitorea si inportant'a scire, ca acestui doctoru i-ar fi succesu a descoperi unu remediulu suveranu in contra morbulu de plumani numitu tuberculosa. Remediulu ar fi: natron si acidu de benzoe. Se dice ca prin acestu midilocu s'ar fi curatu multi pacienti in spitalulu din Innsbruck, unde se afla numitulu professoru.

— (Incendiarea Chiewului.) In 3 Sept. a c. precum se scrie diariulu russescu „Odesky Wjestnik“ a isbuncintu unu focu mare in Chiew. Foculu s'au inceputu la 3 ore p. m. si au duratu pana a dou'a di de diminetia, ajutatu fiindu de unu ventu mare. Daun'a este enorma.

— (Unu respunsu corect.) Professorulu la unu esamenu din anatomia, aratandu unu osu de omu, intraba: „Mi-ai putea spune, catu tempu a statu acestu osu in pamentu si deca elu a apartinutu unui barbatu seu unei femei? — Candidatulu, dupa oresi-care meditare, respunde: „Osulu acesta a statu in pamentu dela mortea posesorelui seu si a apartinutu unui barbatu, pentru ca se dice osu-lu!“

— (Academii'a Romana.) Se aduce din nou la cunoscinti'a autoriloru de carti romane cari ar dori se concure la premiele Academiei Romane, urmatorele conditiiuni:

1. Premiulu Statului Eliade Radulescu, de 5,000 lei, se va decerne in cursulu sesiunei generale din Martie — Aprilie 1880, cartii literarie in limb'a romanésca, care se va judeca mai meritorie printre cele tiparite dela 1 Ianuarie 1878 pana la 31 Dec. 1879.

2. Premiulu Statului Lazaru, de 5,000 lei, se va decerne in cursulu sesiunei generale din Martie —

Aprilie 1880, cartii scientifiche in limb'a romanésca, care se va judeca mai meritorie printre cele tiparite dela 1 Ianuarie 1878 pana la 31 Decembre 1879.

NB. La acestu concursu se potu presentá si inventiunile scientifiche, facute de Romani.

3. Premiulu Nasturelu-Herescu, din seri'a b, in suma de 4,000 lei, se va decerne in cursulu sesiunei generale din Martie — Aprilie 1880, unei carti scrisa in limb'a romana, cu continutu de ori-ce materie, care va fi judecata ca meritorie, printre cele tiparite dela 16 Augustu 1878 pana la 31 Decembre 1879.

NB. Concurentii la cele trei premii susu mentionate voru bine-voi a tramite la cancelari'a Academiei Romane, in Bucuresci, palatulu Universitatiei, operile lor, cari voru fi in conditiunile de timpu mai susu mentionatu, in cate 12 esemplare.

— (Poterile militare franceze si germane.) Cetimu in „Republique française“: S'a publicatu „Anuariulu armatei franceze pe anulu 1879“ terminatu in 31 Martiu.

Amu aruncatu o privire preste acesta carte si amu aflatu ca legea din 13 Martiu 1875 asupra cadetiloru si a efectiviloru pote de aci inainte se se considere ca pe deplinu pusa in executiune. Si anume tote corpurile, a caroru formatiune se prescrie prin acesta lege sunt bine organizate. In armat'a activa numerulu cadetiloru e completu, dar' nu se pote dice asemenea si despre reserva, si in specialu despre anumite regimente ale trupeii teritoriale, in care se afla numeroase lipse, mai alesu in privinti'a capitaniloru.

Armat'a permanenta ajungundu la numerulu efectivulu normalu in privinti'a oficiariloru si adjuncti, credemu a fi interesantu a dá unu estrasu.

Armat'a franceza contine astadi 26,475 de ofiari si functionari adjuncti oficiariloru, si adeca: 11,314 ofiari de infanteria, 3,182 ofiari de cavalleria, 2,757 ofiari de artileria, 810 ofiari de geniu, 367 ofiari de trenuri de equipagiu, 4,089 ofiari si adjuncti afara din corpurile de trupa, 1,563 functionari de intendantia si administratiune, 1,306 medici si farmacisti, 419 veterinari, 51 elemosinieri titulari, 156 ofiari adiuncti pentru justitia, 470 amplotiati civili pentru administratiunea centrala.

E instructivulu a compará acesta icona cu aceea a oficiariloru din Germani'a. In acesta oficarii si adjunctii sunt in numeru de 21,980 si sunt inpartiti in modulu urmatoriu: 9,784 ofiari de infanteria, 2,810 ofiari de cavaleria, 2,429 ofiari de artileria, 416 ofiari de geniu, 219 ofiari de trenuri de equipagiu, 2,764 ofiari si adjuncti afara din corpurile de trupa, 581 functionari de intendantia si administratiune, 1,627 medici, 619 veterinari, 142 elemosinieri titulari, 218 ofiari adjuncti pentru justitia, 371 amplotiati civili pentru administratiunea centrala.

Asia ca in armat'a franceza avemu 4,495 de ofiari si adjuncti mai multu ca cei din Germani'a, din cari 1,191 ofiari si 3,304 adjuncti. E de notatu inca, ca intre cei 1,191 sunt vreo 700 generali si ofiari superiori.

— (Zidulu colossalu din Chin'a.) Magnificentia acestei constructiuni gigantice intrece tote operele architectonice ale epocii antice si moderne. Piramidele Egiptului, apeducturile romane, podurile si tunellele de astadi sunt nimica in asemenare cu acestu zidu. Unu ingineru americanu, unu anumitu Undank ce direge lucrarile unei cali ferate in Chin'a, a examinat acestu zidu cu o atentiune speciala si dá despre densulu urmatorea descriere. Lungimea lui este de 360 de miluri germane, inaltimea de 18 peciore si largimea de 15. Fundamentulu e de granitu, era restulu de pietri grose si mici mestecate impreuna. La distanti'a de cate 200 pana 300 de pasi se afla cate unu quadratu compusu din 4 turnuri pentru fiacare anghiu, inalte de 25—30 peciore cu o circumferintia de 24. Amendou partile corniceii superiore sunt aperate prin parapeturi, asia ca soldatii potu trece din unu turnu in celalaltu fara pericolulu de a fi veduti de inamici. Zidulu trece preste cele mai diferite locuri si continua fara intrerumpere preste munti, vai, maracini si adesea si preste abisuri de o profundime de 100 de peciore; preste torinti si riuri sunt construite poduri, si riurile mari au de ambele ripe turnuri intarite. Zidulu a fostu edificatu cu 200 de ani in. de Chr. spre aperiarea Chinei in contra invadiuniloru Tatariloru. E necalculabilu tempulu inventiuniatu la acesta opera colossala, precum sunt necalculabile si capitalurile ce a trebuitu se coste. Fara indoieia, ca au lucratu la elu milioane de bratie omenesci.

Contractulu Socialu.

De J. J. Rousseau.

Capitolulu VIII.

Despre poporu.

Precum architectulu, mai inainte de a ridicá unu edificiu grandiosu, examinedia si sondesa tere-

nulu, pentru că se vedea, deca va putea purta povara, astfel sîntieptului institutore nu isi incepe lucrulu cu redigerea de legi bune că atari, ci mai antaiu cercetădia, deca poporulu pentru care le au destinatu este capabilu a le suportă. De aceea Platonu au refusat de a da legi Arcadieniloru si Cireniloru, sciindu, că aceste doue popora fiindu avute nu puteau suferi egalitatea. Acăsta au fostu si caus'a pentru ce in Cret'a s'au vediatu legi bune si omeni rei, pentru că Minos nu au disciplinatu decatu unu poporu viciosu.

O mie de natiuni au stralucitu pe pamentu, care nu aru fi potutu suferi legi bune si chiaru acelea, care o aru fi potutu nu le au suferitu in totu decursulu duratei loru, decatu numai unu tempu forte scurtu. Cea mai mare parte a poporaloru, asemenea omeniloru, nu sunt docile decatu in juneti'a loru, inbetranindu ele devinu incorigibile. Candu s'au stabilitu odata obiceiuri si prejudetie inradacinate, este o intreprindere periculosa si vana de a voii se le transformedi. Poporulu nu pôte suferi nici aceea chiaru, că se atingi defectele sale pentru de a le distruge, asemananduse acelor morbosu stupidi si lipsiti de curagiu, cari gemu la vederea medicului.

Fireste că, precum existu unele morburu cari intuneca mintea omului si le rapescu suvenirea trecutului, astfelu si in decursulu duratei Statelor se afla epoce violente, in cari revolutiunile au asupra poporaloru aceleasi efecte, că si unele crise asupra individiloru, in cari ororea trecutului inlocuete uitarea si in cari Statulu copinsu de resbele civile, renaste asia dicendu din propria sa cenusie si scapandu din bratiile mortii racastiga vigorea junetiei. Astfelu au fostu Spart'a pe tempulu lui Licurg, astfelu Rom'a dupa Tarquinii si astfelu au fostu pe tempulu nostru Oland'a si Svedi'a dupa espulsiunea tiraniloru.

Dara aceste evenimente sunt rare, sunt exceptiuni a caroru causa se afla totu-deauna in constitutiunea particulara a Statului exceptatu. Ele nu se potu chiaru repeti de doue ori la acelasu poporu, pentru că elu se pôte face liberu, candu este inca barbaru, dara elu nu se mai pôte face liberu, candu elasticitatea civila este infranta. Atunci turburările ilu potu nimici, fara că revolutiunile se ilu póta restabili si indata ce fiérale sale sunt rupte, elu cade si nu mai exista: elu are lipsa atunci de unu domnitoru, éra nu de unu liberatore. Popora libere! inbratisiati acăsta maxima: cineva pôte castigá libertatea, dara nu o mai pôte recastigá nici-odata.

Juneti'a nu este copilaria. Si natiunile că si omeni au unu tempu de junetie, séu deca voimu de maturitate, care trebuie asteptatu mai inainte de a le supune legiloru. Inse maturitatea unu poporu nu este totudeauna usioru de cunoscutu si deca o previne cineva, oper'a remane defectuosa. Unu poporu este disciplinabile in nascere, altulu nici dupa diece secole. Russi nu voru fi niciodata adeveratu civilisati, pentru că au inceputu prea de timpuriu. Petru au avutu geniulu imitativu, nu inse geniulu adeveratu, care creadia si face totu din nimica. Unele din lucrurile intreprinse au fostu bune, inse partea cea mai mare nu au fostu la loculu loru. Elu au vediatu, că poporulu seu este barbaru, dara nu au potutu vedea, că elu nu este inca coptu pentru civilisatiune. Elu au voitu se ilu civilisese, candu n'avea decatu se i insufe unu spiritu belicosu. Elu au voitu se faca indata Nemti si Englesi, in tempu ce elu ar fi trebuitu se incépa a face Russi. Elu au inpedecatu pe supusi sei de a se face vreodata aceea ce ar fi potutu deveni, adimenindu'i, că ei sunt aceea ce nu erau. Tocmai asia precum unu preceptoru francesu formédia pe elevulu seu că se brilese unu momentu in copilaria sa, si apoi se ajunga in tota viatia sa se fia nemica. Imperiulu Russiei va voii se subjuge Europ'a si va fi subjugatu elu insusi. Tatarii, supusi séu vecinii sei, voru ajunge a fi domni lui si ai nostrii. Acăsta revolutiune imi pare infalibile. Toti regi Europei luca pe intrecute că se o accelereze.

Capitolulu IX.

Urmare.

Precum natura au ficsatu marimea staturei unu omu bine facutu, preste care trecendu nu mai face decatu giganti séu pitici, astfelu si cu privire la cea mai buna constitutiune a unu Statu exista margini ale intinderi pe care o pôte avea, cu scopu că se nu fia prea mare pentru că se póta fi gubernatu bine, nici prea micu pentru că se se póta mantienea elu insusi. In fiacare corpu politicu

esista unu maximum de fortia preste care nu'i este permisu a trece si de care elu adesea se de-partédia prin fortia de marime. Cu câtu se intinde legatur'a sociale, cu atatu ea isi perde din elasticitate si in generale unu Statu micu in proportiune este cu multu mai tare că unulu mare.

O mie de ratiuni probédia acăsta maxima. Mai antaiu administratiunea devine cu multu mai penibile la distantie mari, precum o greutate devine cu multu mai ponderosa la capetulu unu scripatiu lungu. Asemenea ea devine si mai onerosa cu câtu se inmultiescu sectiunile, pentru că fiacare cetate isi are pe a sa, pe care o plateste poporulu, fiacare districtu are pe a sa, pe care inca o plateste poporulu.

Apoi urmédia provincie, locotentiele, satrapie, vice-regii, cari cu câtu se suie cineva mai susu, cu atatu se platescu mai scumpu si totdeauna pe comptulu poporului nefericitu. In fine administratiunea suprema, care calca in peciore totu. Atatea greutati deséca necontenitu pe supusi si in locu de a fi mai bine gubernati prin toti acesti domni diferiti, ei suferu mai greu, decatu candu aru avea numai pe unulu de asupra loru. Si apoi, pentru casuri extraordinare remanu resurse forte puține si candu trebuie a recurge la ele Statulu este totdeauna la marginea ruinei.

Si acăsta nu este totu: guvernulu nu numai că are mai puțina vigore si celeritate pentru de a face se se observe legile, se ipedece vecsatiunile, se coréga abuzurile, se previna intreprinderiloru seditiöse, ce s'aru putea naste in locuri departate, ci poporulu are mai puțina afectiune pentru capii sei, pe care nu i vede nici-odata si pentru patri'a sa, care pentru elu este lumea intréga si pentru concetatenii sei, cari pentru elu in mare parte sunt straini. Aceleasi legi nu potu se convina la atatea provincii diverse, care au obiceiuri diferite, care traiescu in clime opuse si care nu potu suferi aceleasi forma de gubernu. Legi diferite nascu inse turburari si confusiune la popora, care traiescu subt aceleasi domnitori si intr'o comunicatiune continua, trecendu séu casatorinduse unii cu altii si supusi fiindu la alte datine, nu potu sci nici-odata deca patrimoniulu loru este in fapta alu loru. Tantele remanu ingropate, virtutile necunoscute, vicirile nepedepsite, intr'o astfelu de multime de omeni, cari nu se cunosc unii pe altii si pe cari resiedintia administratiunei supreme ii aduna in acelasu locu. Capii incarcati cu afaceri, nu mai cercetesa nemica ei insisi, ci subinpiegatii gubernu Statulu. In fine mesurile ce trebuescu se se ia pentru mantienerea autoritati generale de subt care voru se se subtraga séu se o insiele atati functionari departati, absorbu tôte ingrijirile publice. Pentru fericirea poporului nu mai remane nemica, de abea atata, că in casu de trebuinta se póta fi aparatu si astfelu unu corpu ce este prea mare pentru constitutiunea sa, se cufunda si pieru sfarmatu prin propria sa marime.

De alta parte Statulu trebuie se isi dea óresi care basa pentru că se posséda soliditate, pentru de a putea resistá sdruncinariloru ce nu va lipsi de a le incercá si eforturiloru pe care va fi constrensu a le face pentru că se se póta sustienea: pentru că tôte poporale au o fortia centrifugala, prin care ele se agita neintreruptu unele pe altele si tindu a se mari pe comptulu veciniloru, asemenea virtejeloru lui Descartes. Astfelu cele slabe sunt in periculu de a fi inghitite si nici unulu nu se pôte conservá, decatu punenduse cu tôte in unu felu de ecuilibru, care se faca compressiunea aprópe egale la tôte punctele.

Din acestea se pôte vedea că sunt ratiuni de a se intinde si de a se margini si de siguru, că nu se cere unu micu talentu dela barbatulu politicu se afle intre unele si altele proportiunea cea mai avantagiosa pentru conservarea Statului. In generale se pôte dice că cele d'antaiu, nefindu de câtu numai esteriore si relative, potu fi subordonate celorlalte, care sunt interne si absolute. Lucru principalu este, aflarea unei constitutiuni sanetöse si tari, pentru că cineva pôte comptá cu mai multa singuratie pe vigorea ce se naste prin unu gubernu bunu, decatu pe resursele pe care le aru putea oferi unu teritoriu mare.

De altmintearea s'au vediatu State astfelu constituite, că necesitatea de a cuceri éra conditionata prin constitutiunea loru si că pentru de a se mantienea erau fortiate a se mari neincetatu. Se pôte că ele se se fia felicitatu forte multu pentru acăsta necesitate norocosa, de si culmea marimei loru le anuntia momentulu inevitabilu alu caderei loru.

(Va urmá).

Preturile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

23 Septembrie in Sibiu:

Grâu, dupa cualitati	1 hectolitr	fl. 7.40—8.20
Grâu, amestecat	1 „	6.50—7.10
Secara	1 „	4.60—5.—
Papusiou	1 „	4.40—4.80
Ordiu	1 „	3.90—4.30
Ovesu	1 „	2.—2.40
Cartofi	1 „	1.25—1.55
Mazare	1 „	6.—6.50
Linte	1 „	10.—10.50
Fasole	1 „	6.50—7.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	30.—35.—
Untura (unsore topita)	50 „	28.—28.50
Carne de vita	1 „	40—42
Oua 10 de	—	—20

Cursulu monetelor in val. austr.

Vien'a, 25 Septembrie

Gabinii imperat. de auru	fl. 5.58 cr.
Moneta de 20 franci	9.33 „
Imperialu rusescu	9.35 „
Moneta germana de 100 marce	57.60 „
Sovereigns englesi	12.— „
Lira turcésca	10.58 „
Monete austr. de argintu 100 fl.	— „

Cursuri de Bucuresti in Lei noi (franci).

24 Septembrie.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	l. 101.— b.
Inprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	104.— „
Obligatiune de imprumutu domniale din 1871 cu 8%	102.1/2 „
Creditu fonciariu (hipot.) ruralu cu 7%	98.3/4 „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%	92.1/2 „
Inprumutulu municipale non (alu capit.) din 1875 cu 8%	101.1/2 „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	184.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	36.60 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	96.75 „

Esaminata din partea primeloru colegii medicinale din Germani'a si concessionata din partea inaltei c. r. locotentie din Ungari'a, pentru eminent'a sa aplicare

Pendi'a artritica

se intrebuintia că primul midilocu iute si siguru vindecatoru in contra: sioldinei, reumatismulu (in extremitati si spiuare), focului viu séu orhaltiulu, in contra a ori ce spasmuri de mani si peciore si cu deosebire convulsii de vine, infarcea extremitatiloru si jungiuri.

Se afla in pachete inpreuna cu avisulu de intrebuintare á 1 fl. 05 cr. doito de tari pentru suferintie grele á 2 fl. 10 cr. v. a. Renumitulu medicu Dr. Hufeland dice in opurile sale medicale: Existe doue morburu in contra carora sciinta medicala se pare că au cautatu in zadaru medicamente eficace; acestea sunt: reumatismulu de capu si „podagr'a“; acelu medicamentu este aflatu prin intrebuintarea pendiei artritice mentionata mai susu.

Plastrulu universalu parisianu

se intrebuintia in contra tuturor raneloru, copturi si inflaturi, in contra deg-raturiloru la peciore (ochi de gaisa). O cuthie inpreuna cu avisulu de intrebuintare costa 35 cr. v. a.

Nefalsificatu se afla de vendiare:

- In Sibiu la magazinulu de galanterie a. d. J. F. Schneider;
- „ Bistritia la d. Rudolf Fleischer;
- „ Brasiovu la farmaci'a d. Edward Kugler;
- „ Clusiu la farmaci'a d. Johann Wolf si la Engel;
- „ Jassi la farmaci'a d. Engel, Strad'a mare, langa port'a Curtii;
- „ Bucuresti a farmaci'a d. Brusa;
- „ Belgradu la farmaci'a d. Dilber;
- „ Cernautiu la farmaci'a d. Alth;
- „ Suceava la farmaci'a d. Finbert.

(92) 3—6

Depositoriulu principalu de expeditiune, prelanga rabatt corespunditoru se afla in Bud'a-Pesta la d. farmacistu Jos. von Török, Königsgas e Nr. 7.

Ap'a de gura anatherina

a (97) 1—2

Dr. Popp

este remediulu celu mai bunu pentru gura si dinti, intre multele midilóce dentifrice conservatóre.

Atestu medicinalu.

Fericitele rezultate, pe care le am obtienutu in insumi precum si acei patienti ai mei, cari cá si mine au intrebuintatu veritabil'a Ap'a de gura anatherina a Dr. J. G. Popp c. r. dentistu alu curtii din Vien'a, Stadt, Bognergasse 2, me dobliga in calitatea mea de medicu a declará, că eu am recomandat adesea si o mai recomandu nu numai cá unulu din cele mai bune midilóce de conservare a diutiloru, din cele cunoscute pana acuma, ci si cá unu preservativu in contra deselor morburu a le gurei de cari se plange lumea.

Vien'a.

Dr. Gerh. Brants m. p.

Depositele se afla: in Sibiu la d-nii C. Müller, farmacistu, F. A. Reissenberger, Piat'a mica, S. Stengel, Fried. Thallmayer, comerciantu, W. F. Morscher, farmacistu diplom.; in Orasci'a la d. C. Fuhrmann, farmacistu; in Brasiovu la d-nii E. Fabick, W. Jekelius, Ad. Kugler, Goos, Hornung, farmacistii, Demeter Eremias, comerciantu; in Mediasiu la d. dr. Fr. Folberth, farmacistu; in Sebesiu la d-nii J. C. Reinhardt, J. Ludwig Binder, farmacisti; in Sighisior'a la d-nii J. B. Misselbacher et filii, J. B. Teutsch, precum si in tôte farmaciele, parfumeriele, magazinele de galanterie si de materiale din Transilvani'a.

SPIRTU ARTRITICU

inventatu de Heinrich Bloch in Eger (Boemi'a), recunoscutu preste totu că medicina cea mai sigura contra sioldinei si reumatismulu, aplicandu in 24 de ore si frecandu cu ea partile durérose, sioldina si reumatismulu incéta cu totulu. Pretiulu unei sticlute este de 60 cr. v. a.; tramisa cu posta la comanda, sau pe langa assignatiune 66 cr. v. a. Celoru care ilu voru lua spre vendiare in comisiune, li se dá unu rabatu corespunditoru. In tôte cetatile mai mari se deschidu depositore. Ain in posesiunea mea mai multe mii de ateste si scrisori de multamita pentru precelectia acestei medicine. Comandulu se executia totu-deauna cu întorcerea postei in modulu celu mai conscientiosu.

Heinrich Bloch in Eger (Boemi'a)

proprietariu alu medaliei de auru pentru arte si sciinta.

In calitate originala se afla: in B.-Pest'a la Josif Török, Timisior'a la Ernest Jánosiz, Stefanu Tárcsay si C. M. Jahner la „Regele ungrescu“, in Pojon la Feldencz Ferencz si la Soltz Keszo la „St. Marton“ in Szeghedin la Barcsai Caroly, Makon Josef si Csikós N., in Zagrabia la Mittlbach Zsigmond, in Eszek la Dienes J. C., in Sibiu la Morscher W. Fr., in Brasiovu la Stenner J. la „leulu de aur“, in Clusiu la Szék Miklos si la tôte farmaciele mai mari din tierra si strainetate.

(90) 7—10